

FEUERWEHR HASIČI

Die gemeinsame Grenzregion
Böhmen-Bayern:
Überwinden der rechtlichen
Hindernisse in den Bereichen
Verwaltung, Wirtschaft, Soziales
und Gesundheit

Společný příhraniční region
Česko-Bavorsko:
Překonání právních překážek v oblasti
správy, ekonomiky, sociálních věcí
a zdravotnictví

Evropská unie
Evropské unie
Evropský fond pro
regionální rozvoj

Ziel ETZ | Cíl EÚS
Freistaat Bayern –
Tschechische Republik
Česká republika –
Svobodný stát Bavorsko
2014 – 2020 (INTERREG V)

Die gemeinsame Grenzregion Böhmen-Bayern – Überwinden der rechtlichen Hindernisse in den Bereichen Verwaltung, Wirtschaft, Soziales und Gesundheit

Interreg-Projektnummer 68

Laufzeit: 01.09.2017 – 29.02.2020

Gefördert durch den Europäischen Fonds für regionale Entwicklung (EFRE) im Rahmen des Programms „Europäische Territoriale Zusammenarbeit 2014 – 2020“ („INTERREG Tschechische Republik – Bayern 2014 – 2020“).

Leadpartner: **Westböhmsche Universität Pilsen**

Projektpartner: **Universität Passau**

Assoziierter Partner: **Union der Städte und Gemeinden der Tschechischen Republik**
(„Svaz měst a obcí České republiky“)

Urheber der Texte für die einzelnen Rechtslagen sind die jeweiligen Universitäten.

Die Übersetzung in die andere Muttersprache erfolgte jeweils von dem Partner.

Společný příhraniční region Česko-Bavorsko: Překonání právních překážek v oblasti správy, ekonomiky, sociálních věcí a zdravotnictví

Číslo projektu: 68

Termín realizace: 01. 09. 2017 – 29. 02. 2020

Financováno z Programu přeshraniční spolupráce Česká republika – Svobodný stát Bavorsko,
Cíl EÚS 2014–2020

Hlavní partner: **Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta právnická**

Projektový partner: **Univerzita v Pasově, Institut für Rechtsdidaktik**

Asociovaný partner: **Svaz měst a obcí České republiky**

Příslušné univerzity jsou autory textů pro jednotlivé právní situace.

Překlad do jiného mateřského jazyka provedl projektový partner.

Impressum:

Verantwortlicher gem. Art. 7 I BayPrG:

Interreg-Projekt / Číslo projektu 68:**Die gemeinsame Grenzregion Böhmen-Bayern:**

Überwinden der rechtlichen Hindernisse in den Bereichen Verwaltung, Wirtschaft, Soziales und Gesundheit

Společný příhraniční region Česko-Bavorsko:

Překonání právních překážek v oblasti správy, ekonomiky, sociálních věcí a zdravotnictví

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Sady Pětatřicátníků 14

306 14 Plzeň

Verantwortliche:

Monika Forejťová

Druck durchgeführt von:

Ostler Druck und Lettershop GmbH

Spitalhofstraße 73

D-94032 Passau

Publikace vydána:

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Sady Pětatřicátníků 14

306 14 Plzeň

Projektlogo:

Konzept & Design: Martin Schmid, media-9.de

INTERREG V-Projekt zur Überwindung rechtlicher Hindernisse in den Bereichen Verwaltung, Wirtschaft, Soziales und Gesundheit als Plattform für die künftige Zusammenarbeit

Am 01.09.2017 begann das gemeinsame Projekt der Universitäten Pilsen (Lehrstuhl für Verfassungs- und Europarecht, Doc. JUDr. Monika Forejtová, Ph.D.) und Passau (Lehrprofessur für Öffentliches Recht, Prof. Dr. Urs Kramer) im Rahmen des europäischen Programmes für die grenzüberschreitende Zusammenarbeit Tschechische Republik – Freistaat Bayern „Ziel ETZ 2014–2020“. Seither ist das Hauptziel beider Teams, die aus mehreren Wissenschaftler/innen mit unterschiedlichen Schwerpunkten im Öffentlichen Recht bestehen, systematische und rechtlich tragfähige Lösungen für die schrittweise Überwindung der bestehenden Hindernisse im Kontext der Ländergrenzen zu suchen. Diese Probleme treten dabei sowohl im Feld der Legislative, also schon beim derzeit geltenden Recht selbst, als auch bei dessen Anwendung durch die Verwaltung und die Gerichte auf. Hier Auswege zu finden und eine freundschaftliche grenzüberschreitende Zusammenarbeit in der Grenzregion von Tschechien und Bayern zu ermöglichen, war die Aufgabe und Herausforderung in den letzten zweieinhalb Jahren.

Ein weiteres Ziel des Projektes ist damit eng verbunden, nämlich die Hoffnung, auf diese Weise die Attraktivität des Lebens der Menschen in der tschechisch-bayerischen Region zu fördern und das Interesse von Investor/innen an der gemeinsamen Region durch die schrittweise Beseitigung der derzeit eine prosperierende Entwicklung häufig noch hemmenden rechtlichen Hindernisse und Verwaltungshindernisse zu fördern.

Im Rahmen der Projektarbeit wurden nach einer umfangreichen Recherche zu den bestehenden Problemen, in die auch viele Grenzlandakteure/innen eingebunden waren, schließlich drei thematische Arbeitsteams eingerichtet, die sich mit den vor allem öffentlich-rechtlichen und Verwaltungsfragen befassen, um die grenzüberschreitende Zusammenarbeit in der Region Tschechien-Bayern schrittweise zu verbessern. Konkret wurden dafür die Bereiche Verwaltung, Wirtschaft sowie Soziales und Gesundheitswesen ausgewählt, bei denen die Unterstützung verschiedener Partner/innen aus der Praxis die Umsetzung und Erfüllung der Projektziele sicherstellen sollte.

Eines der nach außen sichtbaren Ergebnisse der Aktivitäten der gemischten tschechisch-deutschen Teams ist die Herausgabe von „Handbüchern“ mit Informationen zur Erleichterung der grenzüberschreitenden Zusammenarbeit in den einzelnen untersuchten Bereichen und zur Vorstellung bewährter Verfahren (so genannter „Best-Practice-Beispiele“). Eines dieser „Handbücher“ halten Sie gerade in Händen.

In ihm geht es im Einzelnen um die Arbeit der Feuerwehren, sowohl im nationalen Bereich als auch grenzüberschreitend. In vielen bayerisch-tschechischen Grenzgemeinden besteht schon seit Jahrzehnten eine rege Zusammenarbeit auf diesem Gebiet. Allerdings stoßen grenzüberschreitende Kooperationen immer wieder auf rechtliche und tatsächliche Probleme. Viele Hindernisse konnten bereits beseitigt werden. An einigen Stellen muss die Lösungsfindung jedoch noch weiter vorangetrieben werden. Dieses „Handbuch“ soll dazu inspirieren, die bereits bestehende Zusammenarbeit weiterzuführen und weiterzuentwickeln.

Wir stellen Ihnen diese Handbücher in der Hoffnung und Überzeugung vor, dass sie ein nützliches Werkzeug für Sie sein mögen, bei der schrittweisen Überwindung der sprachlichen, administrativen, rechtlichen und Verwaltungshindernisse mitzuhelfen. Sollte sich dieses Ziel auch auf diesem Weg realisieren lassen, wären wir sehr froh.

INTERREG V-Projekt Společný příhraniční region Česko-Bavorsko: Překonání právních překážek v oblasti správy, ekonomiky, sociálních věcí a zdravotnictví

1. září 2017 započal společný projekt mezi univerzitami v Plzni (vedoucí katedry ústavního a evropského práva, Doc. JUDr. Monika Forejtová, Ph.D.) a v Pasově (Profesor veřejného práva, prof. Dr. Urs Kramer) v rámci evropského programu pro přeshraniční spolupráci Česká republika - Svobodný stát Bavorsko „Cíl EÚS 2014-2020“. Od té doby je hlavním cílem obou týmů, které se skládají z několika vědců s různými důrazy na veřejné právo, hledat systematická a právně realizovatelná řešení pro postupné překonávání stávajících překážek v kontextu státních hranic. Tyto problémy vystávají jak v oblasti zákonodárného sboru, tj. v samotném současném právu, tak při jeho uplatňování správními orgány a soudy. Hledání cest a umožnění přátelské přeshraniční spolupráce v příhraničním regionu České republiky a Bavorska bylo v posledních dvou a půl letech úkolem a výzvou.

Další cíl projektu je s tím velmi úzce spojen, a to je naděje na podporu a zvýšení atraktivity života lidí v česko-bavorském regionu a zájem investorů o společný region díky postupnému odstranění právních překážek, které ještě nyní znamenají jisté potíže v prosperujícím rozvoji společného regionu.

V rámci projektové práce byly po rozsáhlých rešerších existujících problémů, kterých se účastnilo mnoho příhraničních aktérů, vytvořeny tři tematické pracovní skupiny, které se zabývají především veřejným právem a správními otázkami, aby se přeshraniční spolupráce v regionu Česko-Bavorsko postupně mohla i nadále zlepšovat. Konkrétně byly vybrány oblasti správy, ekonomiky, sociálních věcí a zdravotnictví, pro které by měla podpora od různých partnerů z praxe zajistit realizaci a naplnění cílů projektu.

Jedním z jasně viditelných výsledků činnosti smíšených česko-německých týmů je zveřejnění „příruček“ s informacemi, které usnadní přeshraniční spolupráci v jednotlivých zkoumaných oblastech a představí osvědčené postupy (tzv. „Příklady osvědčených postupů“).

V současné době držíte jednu z těchto „příruček“. Podrobně se zabývá prací hasičů, a to jak v národním kontextu, tak i v přeshraničním. V mnoha bavorsko-českých pohraničních komunitách existují v této oblasti již celá desetiletí aktivní spolupráce. Přeshraniční spolupráce se však opakovaně setkávají s právními a faktickými problémy. Mnoho překážek již bylo odstraněno. V některých bodech je však třeba proces hledání řešení posunout dále. Účelem této „příručky“ je inspirovat k pokračování a rozvoji stávající spolupráce. Tyto příručky vám předkládáme v naději a víře, že pro vás mohou být užitečným nástrojem, který vám pomůže postupně překonávat jazykové, administrativní, právní a další překážky. Pokud lze tohoto cíle dosáhnout také tímto způsobem, byli bychom velmi šťastní.

Monika Forejtová / Urs Kramer

WAS SIND DIE AUFGABEN DER FEUERWEHR?

Die ursprüngliche Aufgabe der Feuerwehr ist das Löschen von Bränden. Schrittweise wurden jedoch andere Tätigkeiten ergänzt.

Heute ist die Feuerwehr zum einen für den **abwehrenden Brandschutz** (also die Brandbekämpfung und die Beseitigung von drohenden Explosions- und Brandgefahren) und zum anderen für den **technischen Hilfsdienst** (bei sonstigen Unglücksfällen und Notständen) zuständig.

Der technische Hilfsdienst stellt mittlerweile den überwiegenden Teil der Einsätze dar. Auf die Brandbekämpfung entfallen nur noch rund 20 % der Alarmierungen (Stand: 2018).

Aufgaben der Feuerwehrleute in Bayern und Tschechien:

- Brandbekämpfung
- Hilfeleistung bei Verkehrsunfällen
- Einsätze mit radioaktiven, biologischen oder chemischen Gefahrstoffen
- Hilfeleistung bei Naturkatastrophen
- Brandverhütung, beispielsweise durch die Inspektion von Gebäuden
- Ausbildung von Personen im Brandschutz
- Präventive Teilnahme an kulturellen und gesellschaftlichen Ereignissen

Sowohl in Bayern als auch in Tschechien ähnelt sich das Aufgabenspektrum der Feuerwehren. Dennoch gibt es einige organisatorische und strukturelle Unterschiede.

WIE IST DIE RECHTLICHE REGELUNG IN BAYERN?

Nach Art. 30, 70 Abs. 1 des Grundgesetzes (GG) sind in Deutschland die einzelnen Bundesländer für die Gesetzgebung bezüglich der Feuerwehr zuständig. Daher unterscheidet sich der Aufbau der Feuerwehr innerhalb der Bundesrepublik Deutschland.

In Bayern werden die Regelungen zur Feuerwehr im **Bayerischen Feuerwehrgesetz** (BayFwG) und dessen Ausführungsverordnung (AVBayFwG) festgelegt. Wichtig ist außerdem das **Gesetz über die Errichtung und den Betrieb Integrierter Leitstellen** (ILSG).

JAKÉ ÚKOLY PLNÍ HASIČI?

Prvotním úkolem hasičů byl boj proti požárům. Postupem času byl tento úkol doplněn o další činnosti.

V současnosti zajišťují hasiči vedle **protipožární ochrany** (tedy hašení požárů, jejich předcházení, odstraňování nebezpečí výbuchu) především tzv. **technické zásahy** (v případě jiných nehod a mimořádných událostí).

Technické zásahy dnes tvoří převažující část činnosti hasičů. Zdolávání požárů představuje jen asi 20% všech jejich zásahů (stav v roce 2018).

Úkoly hasičů v Čechách a Bavorsku:

- boj s požáry
- pomoc při dopravních nehodách
- zásahy při úniku nebezpečných, radioaktivních látek a dalších nehodách
- pomoc při přírodních katastrofách
- protipožární ochrana – např. prohlídky budov
- školení v požární ochraně
- preventivní účast na kulturních a společenských akcích atp.

Úkoly hasičů v Bavorsku a České republice jsou v zásadě podobné. V jejich organizaci a struktuře jsou však určité rozdíly.

JAKÁ JE PRÁVNÍ ÚPRAVA FUNGOVÁNÍ HASIČŮ V BAVORSKU?

Podle čl. 30, 70 odst. 1 německé ústavy (GG) spadá právní úprava hasičů do působnosti jednotlivých spolkových zemí.

Právní úprava hasičů se proto i v rámci SRN liší. V Bavorsku představuje základ úpravy v této oblasti bavorský **zákon o požární službě** (BayFwG) a jeho prováděcí nařízení (AVBayFwG). Důležitý je také **zákon o zřízení a provozu integrovaných operačních středisek** (ILSG).

Der Feuerschutz ist eine Selbstverwaltungsaufgabe der bayerischen Gemeinden nach Art. 83 Abs. 1 Bayerische Verfassung (BV), Art. 1 Abs. 1 BayFwG.

Diese müssen Feuerwehren in den Grenzen ihrer Leistungsfähigkeit aufstellen, ausrüsten und unterhalten nach Art. 1 Abs. 2 S. 1 BayFwG.

Auf dem Gebiet der Feuersicherheit treffen die Landkreise die erforderlichen Maßnahmen nach Art. 10 Abs. 2 BV in Verbindung mit Art. 51 Abs. 2, Abs. 1 Landkreisordnung (LKrO). Gemäß Art. 2 S. 1 BayFwG müssen sie in den Grenzen ihrer Leistungsfähigkeit Fahrzeuge, Geräte und Einrichtungen beschaffen und unterhalten oder Zuschüsse gewähren.

Des Weiteren fördert der Freistaat Bayern den Brandschutz nach Art. 3 S. 1 BayFwG.

Grundsätzlich leisten die gemeindlichen Feuerwehren nur Hilfe innerhalb ihres Gemeindegebietes.

Bei Bedarf müssen sie jedoch auch außerhalb tätig werden, soweit sie dadurch noch in der Lage sind, die Aufgaben innerhalb ihrer Gemeinde zu erfüllen. Der Radius, bis zu dem Hilfe geleistet werden kann, ist nicht begrenzt. Jedoch ist die Hilfeleistung ab einer Distanz von mehr als 15 km Luftlinie von der Grenze des Gemeindegebietes nicht mehr kostenlos. Auf Antrag müssen dann gegebenenfalls die Aufwendungen von der Gemeinde erstattet werden, in deren Gebiet die Hilfeleistung erfolgt.

Die Pflicht zur Hilfeleistung bis zu der Entfernung von 15 km Luftlinie besteht nur dann, wenn die betreffende Feuerwehr von der Polizei, einer anderen Feuerwehr, einer Gemeinde, einem Landratsamt oder dem Rettungsdienst dazu aufgefordert wird. Bei geringerer Entfernung als 15 km besteht die Pflicht, wenn die Annahme gerechtfertigt erscheint, dass die Hilfe der Feuerwehr benötigt wird.

Zudem können den gemeindlichen Feuerwehren zusätzliche Einsatzbereiche zugewiesen werden.

Protipožární ochrana spadá podle čl. 83 odst. 1 bavorské ústavy (BV), 1 odst. 1 BayFwG do samosprávné působnosti obcí.

Obce musí v rámci své působnosti v souladu s čl. 1 odst. 1 S. 1 BayFwG zřídit a vybavit hasičské sbory a dále tyto sbory v předepsané podobě, počtech a výkonnosti udržovat. V oblasti požární bezpečnosti přijímají nezbytná opatření také příslušné zemské okresy v souladu s čl. 10 odst. 2 bavorské ústavy ve spojení čl. 51 odst. 2, odst. 1 zákona o zřízení zemských okresů (LKrO).

Podle čl. 2 v.1 BayFwG musí okresy pořizovat a udržovat vozidla, vybavení a potřebná zařízení nebo na ně poskytovat dotace.

Stát pak podporuje protipožární ochranu v souladu s čl. 3 s. 1 BayFwG.

V zásadě mají obecní hasičské sbory poskytovat pomoc jen v rámci své příslušné domovské obce.

V případě potřeby však musí působit i mimo toto území, pokud to není na újmu plnění povinností v rámci jejich domovské obce. Rádius takového zásahu není nijak omezen. Pokud by však byla pomoc poskytována na vzdálenost větší než 15 km vzdušnou čarou od hranice domovské obce, nepůjde již bez dalšího o pomoc bezplatnou.

V takových případech je možné požadovat náhradu nákladů provedeného zásahu. Povinnost poskytnout pomoc ve vzdálenosti větší než 15 km vzdušnou čarou existuje pouze v případě, že je příslušný hasičský sbor povolán policií, jiným hasičským sborem, obcí, úřadem zemského okresu nebo zdravotnickou záchrannou službou. Ve vzdálenosti menší než 15 km je povinnost zasáhnout dána vždy, existuje-li zde předpoklad, že bude pomoc hasičů potřebná.

Obecním hasičským sborům lze nad to přímo přiřadit další oblasti zásahu.

WIE IST DIE RECHTSLAGE IN TSscheCHIEN?

Auch in der Tschechischen Republik sind die Regelungen zur Feuerwehr auf mehrere Gesetze verteilt.

An erster Stelle lässt sich das **Gesetz Nr. 133/1985 Slg. über den Brandschutz** erwähnen. Ziel dieses Gesetzes ist die Schaffung eines wirksamen Schutzes von Leben, Gesundheit und Eigentum vor Bränden sowie die Sicherstellung von Hilfeleistungen bei Naturkatastrophen und anderen Notfällen. Zu diesem Zweck werden unter anderem sowohl Verpflichtungen für juristische und natürliche Personen geschaffen als auch die Befugnisse von Verwaltungsbehörden und Selbstverwaltungen im Bereich des Brandschutzes festgelegt. Ein wesentlicher Teil des Gesetzes befasst sich jedoch mit der Organisation von Brandschutzeinheiten.

Die zweite wichtige Vorschrift ist das **Gesetz Nr. 320/2015 Slg. über den Feuerwehrrettungskorps**. Dieses Gesetz regelt die Organisation und Zuständigkeit des Feuerwehrdienstes der Tschechischen Republik als einheitliche Berufsschutztruppe mit landesweiter Zuständigkeit.

Der Umfang der Feuerwehrtätigkeiten ist jedoch zumindest teilweise in einer Reihe anderer Vorschriften geregelt. Erwähnenswert sind zum Beispiel **das Gesetz Nr. 239/2000 Slg. über das Integrierte Rettungssystem (IRS)** sowie **das Gesetz Nr. 240/2000 Slg. über das Krisenmanagement**.

Alle diese Gesetze werden auch durch eine Reihe von untergesetzlichen Vorschriften auf der Ebene von Ministerialverordnungen, zum Beispiel durch Regierungserlässe, konkretisiert.

JAKÁ JE PRÁVNÍ ÚPRAVA FUNGOVÁNÍ HASIČŮ V ČESKÉ REPUBLICE?

Právní zakotvení hasičů v ČR stojí na několika zákonech.

Na prvním místě je třeba zmínit **zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně**. Účelem tohoto zákona je vytvořit podmínky pro účinnou ochranu života, zdraví a majetku před požáry, jakož i podmínky pro poskytování pomoci při živelných pohromách a jiných mimořádných událostech. Pro naplnění tohoto účelu stanoví povinnosti právníkům a fyzickým osobám, vymezuje působnost správních úřadů i samospráv na úseku požární ochrany atd. Významná část úpravy je věnována i zakotvení postavení a organizace jednotek požární ochrany.

Druhým zásadním předpisem je **zákon č. 320/2015 Sb., o hasičském záchranném sboru**. Tento zákon upravuje organizaci a působnost Hasičského záchranného sboru ČR, jako profesionálního jednotného bezpečnostního sboru s celostátní působností.

Působnost hasičů je však alespoň v dílčím rozsahu upravena i v řadě jiných předpisů. Zmínit je třeba alespoň **zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému nebo zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení**, které dále upravují působnost hasičů v širším rámci integrovaného záchranného systému (dále též IZS) resp. blíže vymezených situacích a souvislostech.

Všechny zákony jsou dále provedeny řadou podzákonných předpisů na úrovni ministerských vyhlášek popř. nařízení vlády.

WIE SIND DIE FEUERWEHREN IN BAYERN ORGANISIERT?

In Bayern ist zu unterscheiden zwischen gemeindlichen und nichtgemeindlichen Feuerwehren. Bei Letzteren handelt es sich um **Werksfeuerwehren**. Diese sind staatlich anerkannte Feuerwehren von Betrieben oder sonstigen Einrichtungen. Hier sind landesweit etwa 220 Feuerwehrleute tätig (Stand 2018). Sie werden grundsätzlich nur innerhalb ihres Betriebes tätig. Allerdings können ihnen bei Bedarf auch Einsätze außerhalb von diesem zugeordnet werden. Formen der **gemeindlichen Feuerwehr** sind die Freiwillige Feuerwehr, die Pflichtfeuerwehr und die Berufsfeuerwehr.

Die **Freiwillige Feuerwehr** ist als Grundform der Feuerwehren vorgesehen. In Bayern sind circa 314.000 Feuerwehrleute in 7.575 Feuerwehren (Stand: 2018) ehrenamtlich tätig. Die Einsatzkräfte hierfür werden in der Regel von Feuerwehrvereinen bestellt. Innerhalb der Gemeinde sind wiederum für die verschiedenen Ortsteile Ortsfeuerwehren zu erhalten, soweit diese ihre Feuerschutzaufgaben erfüllen können. Der Feuerwehrdienst wird dabei, soweit nichts anderes bestimmt ist, ehrenamtlich geleistet.

Erreicht die Freiwillige Feuerwehr nicht die erforderliche Mindeststärke und kann sie deshalb ihre Aufgaben nicht erfüllen, so können Gemeindeeinschwohner/innen im Alter von 18 bis 60 Jahren zum Feuerwehrdienst herangezogen werden.

Als letztes Mittel hat die Gemeinde eine **Pflichtfeuerwehr** aufzustellen, wenn keine Freiwillige Feuerwehr zu Stande kommt.

Reichen wiederum die Freiwillige Feuerwehr oder die Pflichtfeuerwehr nicht aus, um einen ausreichenden Brandschutz sicherzustellen, muss die Gemeinde eine **Berufsfeuerwehr** aufstellen. Deren Angehörige sind Beamte/innen.

In Bayern gibt es Berufsfeuerwehren nur in größeren Städten, derzeit in München, Ingolstadt, Augsburg, Regensburg, Nürnberg, Fürth und Würzburg. Hier sind insgesamt knapp 3.000 Feuerwehrleute tätig (Stand: 2018).

Die bayerischen Feuerwehren sind in **Verbänden** zusammengeschlossen: Auf unterster Ebene befinden sich die Berufsfeuerwehren, die Freiwilligen Feuerwehren und die Werkfeuerwehren. Diese schließen sich – in kreisfreien Städten – zu Stadtfeuerwehrverbänden oder – in kreisangehörigen Gemeinden und Städten – zu Kreisfeuerwehrverbänden zusammen.

JAK JSOU ORGANIZOVÁNI HASIČI V BAVORSKU?

V Bavorsku je třeba v základu rozlišovat mezi obecními (městskými) hasičskými sbory a sbory ostatními. Do druhé skupiny patří **podnikoví hasiči**. Jde o státem uznávané hasičské sbory podniků nebo jiných zařízení, ve kterých pracuje přibližně 220 hasičů (stav k 2018). V zásadě jde o zaměstnance dané společnosti. V případě potřeby mohou být tyto sbory využity i při zásazích mimo daný podnik či zařízení. **Obecní hasiči** se vyskytují v několika podobách, může jít o dobrovolný hasičský sbor, povinný hasičský sbor a o profesionální hasičský sbor.

Dobrovolný hasičský sbor je základní formou hasičského sboru vůbec. V Bavorsku působí v těchto sborech (počtem 7.575 k 2008) okolo 314 tis. dobrovolných hasičů. Zásahové jednotky jsou obvykle určeny jednotlivými požárními spolky. V rámci obce mohou působit na různých místech samostatné místní dobrovolné požární sbory, pokud jsou způsobilé samostatně a na patřičné úrovni plnit své úkoly v oblasti požární ochrany. Není-li stanoveno jinak, je hasičská služba vykonávána dobrovolně.

Nemůže-li obecní sbor dobrovolných hasičů plnit své úkoly, protože nemá minimální požadovanou personální obsazenost, mohou být k hasičům přiděleni obyvatelé obce ve věku od 18 do 60 let.

Nedojde-li k ustavení dobrovolných hasičů, je poslední možností obce ustavení **povinného hasičského sboru**.

Pokud v dané obci sbor dobrovolných hasičů nebo povinný hasičský sbor nestačí k zajištění požadované požární ochrany, musí obec sama zřídit sbor **profesionálních hasičů**. Jeho příslušníci jsou ve služebním poměru.

V Bavorsku mají takové sbory pouze větší města. V současnosti má profesionální hasiče Mnichov, Ingolstadt, Augsburg, Řezno, Norimberk, Fürth a Würzburg. Působí v nich téměř 3000 hasičů. (Stav 2018)

Bavorští hasiči se sdružují v hasičských **svazech**.

Na nejnižší úrovni se takto sdružují profesionální hasičské sbory, dobrovolné hasičské sbory a podnikové hasičské sbory. V nezávislých městech se sdružují do městských hasičských svazů, ve městech spadajících pod jednotlivé okresy pak do okresních hasičských svazů.

Die Stadt- und die Kreisfeuerwehrverbände vereinigen sich in den Bezirksfeuerwehrverbänden. Deren Dachverband ist schließlich der Landesfeuerwehrverband Bayern e.V.

WIE IST DIE STRUKTUR DER FEUERWEHREN IN TSACHECHIEN?

Auch in Tschechien ist zwischen Berufsfeuerwehren und freiwilligen Feuerwehren zu unterscheiden.

Zu den Berufsfeuerwehren zählt das **Feuerwehrkorps der Tschechischen Republik**. Hierbei handelt es sich um ein einheitliches professionelles Sicherheitskorps mit gesamtstaatlicher Zuständigkeit. Es untersteht der Generaldirektion der Feuerwehr der Tschechischen Republik, das ein Teil des Innenministeriums ist. Die Basis des Feuerwehrdienstes der Tschechischen Republik bilden 14 Feuerwehren der Bezirke (sie sind weiter unterteilt in territoriale Abteilungen – in der Regel nach ehemaligen Bezirken). Feuerwehren in den einzelnen Bezirken sind Organisationseinheiten des Feuerwehrkorps der Tschechischen Republik. Angehörige des Feuerwehrkorps der Tschechischen Republik stehen in einem Dienstverhältnis. Es handelt sich bei ihnen um Beamte/innen.

Der Feuerwehrkorps leitet das IRS. Hierbei handelt es sich um eine Koordinierungsstelle für Behörden und Organisationen mit Sicherheitsaufgaben.

Der Feuerwehrkorps kann über alle Brandschutzeinheiten in jedem Bezirk verfügen und sie einsetzen, unabhängig davon, wem sie unterstellt sind.

Auf professioneller Ebene gibt es außerdem Einheiten der Werksfeuerwehr (insgesamt 96 landesweit im Jahre 2018). Diese werden in der Regel von Unternehmen getragen, die Tätigkeiten mit erhöhter beziehungsweise hoher Brandgefahr und mit einem Unfallrisiko (zum Beispiel Explosionen, Austreten von Chemikalien) ausführen.

Die Tätigkeiten in diesen Einheiten werden von Mitarbeitern/innen der jeweiligen Unternehmer im Rahmen ihres Beschäftigungsverhältnisses durchgeführt.

Dem Verteidigungsministerium unterstehende **militärische Feuerwehreinheiten**, die in militärischen Objekten und Einrichtungen eingesetzt werden, gelten regulär als Brandschutzeinheiten der betrieblichen Feuerwehren.

Svazy městských a okresních hasičských sborů jsou sdruženy v asociacích okresních hasičských svazů. Jejich zastřešující organizací je Zemský hasičský svaz Bavorska (Landesfeuerwehrverband Bayern e.V.)

JAK JSOU ORGANIZOVÁNI HASIČI V ČR?

Organizace hasičů je v České republice založena na kombinaci profesionální a dobrovolné složky.

Profesionální složka v organizaci hasičů je ztělesněna především **Hasičským záchranným sborem ČR** (dále též jen HZS ČR). Jde o jednotný profesionální bezpečnostní sbor s celostátní působností, který spadá pod Ministerstvo vnitra (Generální ředitelství HZS ČR, je součástí Ministerstva vnitra). Základ HZS ČR tvoří 14 hasičských záchranných sborů krajů (dále se člení na územní odbory – typicky dle bývalých okresů). HZS v jednotlivých krajích jsou organizačními složkami státu. Příslušníci HZS ČR jsou ve služebním poměru.

HZS ČR je základní složkou IZS, současně přitom celý IZS usměrňuje a koordinuje (operační a informační středisko HZS ČR je současně operačním a informačním střediskem celého IZS atp.).

V případě potřeby mohou hasičské záchranné sbory v rámci jednotlivých krajů soustřeďovat a nasazovat všechny jednotky požární ochrany bez ohledu na to, komu jsou podřízeny.

Na profesionální úrovni působí také jednotky podnikových **hasičských záchranných sborů** (je jich 96 - k 2018), které jsou typicky zřizovány podnikatelskými subjekty provozujícími činnost se zvýšeným nebo vysokým požárním nebezpečím, popř. jiným rizikem vzniku mimořádné události (např. výbuch, únik chemikálií atp.).

Činnost v těchto jednotkách vykonávají zaměstnanci těchto podniků na základě pracovního poměru.

Za jednotky požární ochrany záchranného sboru podniku se pravidelně považují i **vojenské hasičské jednotky** podléhající Ministerstvu obrany, které působí ve vojenských objektech, zařízeních atp.

Zum anderen gibt es **freiwillige Feuerwehreinheiten**.

Hierbei ist zu unterscheiden zwischen **gemeindlichen Feuerwehren** und **betrieblichen Feuerwehren**.

Insbesondere die freiwilligen Feuerwehren der Kommunen nehmen eine wichtige Stellung ein. Sie sind bei weitem die größte Gruppe in der Organisation der Feuerwehrleute. Sie haben fast 70.000 Mitglieder in 6.846 Einheiten (Stand 2018). Sie werden in circa 30 % der Alarmierungen teil.

Zusammen mit den Feuerwehreinheiten der Berufsfeuerwehren – diese haben fast 7.000 Mitglieder in 246 Einheiten (Stand 2018) – werden die freiwilligen Feuerwehren in fast 95 % aller Notfälle tätig. Freiwillige Feuerwehren der Kommunen werden durch einen Gemeinderatsbeschluss direkt von den Gemeinden gegründet. Sie setzen sich aus natürlichen Personen zusammen, die ehrenamtlich tätig werden.

Diese Einheiten haben ihren Zuständigkeitsbereich in den jeweiligen Bezirken und sind eine der vier grundlegenden IRS-Komponenten. Im Fall eines Einsatzes werden professionelle Brandschutzeinheiten und freiwillige Einheiten gemäß einem Alarmierungsplan ausgesendet.

Die Entsendungsreihenfolge der Einheiten hängt von ihren Einsatzfähigkeiten ab (dazu gehören unter anderem die Fahrtzeit, Abfahrtsdauer, Ausrüstung und Ausbildung). Über die höchste materielle und personelle Ausstattung verfügen die Berufsfeuerwehren der Tschechischen Republik. Sie werden in etwa 2/3 aller Notrufe tätig.

Dobrovolnou složku v rámci působnosti hasičů představují jednotky **sboru dobrovolných hasičů obcí** (SDH obce) a **podniků** (SDH podniků).

Zejména jednotky sboru dobrovolných hasičů obcí mají ve struktuře hasičů zásadní postavení. Jedná se zdaleka o nejpočetnější složku v rámci organizace hasičů (mají téměř 70 tis. členů, zařazených do 6846 jednotek – k 2018). Podílí se na zhruba 30 % zásahů.

Na jednotky sborů dobrovolných hasičů obcí a jednotky požární ochrany HZS ČR (ty mají téměř 7 tis. příslušníků začleněných do 246 jednotek – k 2018) připadá téměř v 95 % všech případů. SDH obcí jsou zřizovány přímo obcemi usnesením jejich zastupitelstva. Složeny jsou z fyzických osob, které nevykonávají činnost v této jednotce požární ochrany jako své zaměstnání.

Vyčleněné dobrovolné jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany jsou jednou ze čtyř základních složek IZS. V případě potřeby zásahu jsou pak vysílány podle příslušného poplachového plánu jak profesionální jednotky požární ochrany (tedy jednotky HZS ČR a jednotky HZS podniků) tak jednotky dobrovolné (obcí a podniků).

Pořadí vysílání jednotek závisí na jejich operačních schopnostech (dojezdová doba, rychlost výjezdu, vybavení, výcvik aj.). Nejlepší personální obsazení a materiální vybavení mají profesionální jednotky HZS ČR, které zasahují cca ve 2/3 všech případů.

WIE KANN MAN DIE FEUERWEHR IN BAYERN ALARMIEREN?

Das Bayerische Innenministerium legt nach Art. 49 Abs. 1 Nr. 1, Art. 4 Abs. 2 BayRDG in Verbindung mit § 1, Anlage 1 AVBayRDG Rettungsdienstbereiche fest. Landkreise und kreisfreie Gemeinden, die innerhalb dieser Bereiche liegen, schließen sich nach Art. 3 Abs. 1 ILSG zu einem Zweckverband für den Rettungsdienst und Feuerwehralarmierung zusammen.

Die Integrierte Leitstelle nimmt nach Art. 2 Abs. 1 S. 1 ILSG Notrufe, Notfallmeldungen, sonstige Hilfeersuche und Informationen für den Zweckverband unter der einheitlichen Notfallnummer **112** entgegen. Der Notruf kann in deutscher und meist auch in englischer Sprache abgesetzt werden. In Grenznähe wird teilweise auch die Sprache des Nachbarlandes beherrscht.

WIE KANN MAN DIE FEUERWEHR IN TSCHECHIEN ALARMIEREN?

Auch hier kann die europäische Notrufnummer **112** verwendet werden. Der Notruf kann auf Deutsch und Englisch abgesetzt werden.

Die Notrufnummer wird direkt von den Bezirks Einsatz- und Informationsleitstellen des Feuerwehrdienstes der Tschechischen Republik (dem so genannten KOPIS) verwaltet, die nach § 5 des Gesetzes Nr. 239/2000 Slg. über das Integrierte Rettungssystem Teil des IRS sind.

Des Weiteren kann die Feuerwehr auch unter der nationalen Notrufnummer des Feuerwehrkorps der Tschechischen Republik, nämlich unter **150**, erreicht werden.

JAK JE MOŽNÉ V BAVORSKU POŽÁDAT O POMOC HASIČŮ?

Bavorské ministerstvo vnitra určuje oblasti působnosti záchranné služby podle čl. 49 odst. 1 č. 1, 4 II BayRDG i.V.m. § 1, příloha 1 AVBayRDG. Kraje a na krajích nezávislé obce, které se nacházejí v těchto oblastech, se pak pro účely alarmování hasičů a záchranné služby spojují do účelových územních svazků (čl. 3 I ILSG).

V rámci těchto územních svazků pak dle čl. 2 I 1 ILSG přijímá integrované operační středisko tísňová volání, nouzové zprávy, další žádosti o pomoc a informace pod jednotným číslem tísňového volání „**112**“. Nouzová volání jsou přijímána v němčině a ve většině případů i v angličtině. V blízkosti hranice ovládají operátoři částečně také jazyk sousední země.

JAK JE MOŽNÉ V ČESKÉ REPUBLICE POŽÁDAT O POMOC HASIČŮ?

V České republice je možné o pomoc hasičů požádat primárně na evropské lince tísňového volání **112**. Na této lince jsou přijímána i cizojazyčná volání v angličtině nebo němčině.

Linku spravují přímo Krajská operační a informační střediska HZS ČR (tzv. KOPIS), která jsou současně i krajskými operačními a informačními středisky integrovaného záchranného systému (§ 5 zák. č. 239/2000 Sb., o IZS).

Vedle linky 112 je možné požádat hasiče o pomoc také přímo na hasičské lince tísňového volání **150**.

WIE FUNKTIONIERT DIE GRENZÜBERSCHREITENDE ZUSAMMENARBEIT DER FEUERWEHREN?

Die grenzüberschreitende Zusammenarbeit von Feuerwehrleuten hat eine lange Geschichte. Im bayerisch-tschechischen Grenzgebiet war sie allerdings zwischen 1948 und 1989 auf Grund des sogenannten „Eisernen Vorhanges“ vorübergehend eingeschränkt.

Das allgemeine Modell der Zusammenarbeit beruht darauf, dass die Feuerwehr des Nachbarlandes bei Katastrophen oder schweren Unfällen um Unterstützung gebeten wird.

Um das zu gewährleisten, gibt es zwischen der Bundesrepublik Deutschland und der Tschechischen Republik den **Vertrag über die gegenseitige Hilfeleistung bei Katastrophen und schweren Unglücksfällen vom 19.09.2000**.

Des Weiteren wurde am 27. August 2013 durch das Bayerische Staatsministerium des Innern und das Ministerium des Innern der Tschechischen Republik eine **Vereinbarung zur Durchführung** dieses Vertrages unterzeichnet.

Beide Dokumente sind völkerrechtliche Verträge. Sie sehen die Zusammenarbeit durch den Informationsaustausch und die Unterstützung mit Einsatzkräften und Mitteln vor. Auf Grund des sehr begrenzten Anwendungsbereiches dieser Verträge für den Katastrophenfall beziehungsweise den schweren Unglücksfall ist ihre praktische Relevanz für die alltägliche grenzüberschreitende Zusammenarbeit jedoch gering.

Um die gegenseitige Hilfeleistung zu erhöhen und auszubauen, gibt es daher in einigen Regionen des bayerisch-böhmischen Grenzgebietes Vereinbarungen auf kommunaler Ebene.

Des Weiteren existiert eine Mustervereinbarung für sächsische und tschechische Grenzgemeinden.

Hierbei handelt es sich jedoch meistens um gegenseitige Unterstützung beim Feuerschutz, die unterhalb der Schwelle der Katastrophen- und Unglücksfälle liegt.

JAK FUNGUJE PŘEHRANIČNÍ SPOLUPRÁCE MEZI HASIČI?

Příhraniční spolupráce hasičů je historickou záležitostí, která byla v oblasti česko-bavorského pomezí pouze dočasně omezena mezi lety 1948 až 1989 v důsledku existence tzv. železné opony.

Obecný model spolupráce stojí na vyžádání pomoci u druhé strany v případech katastrof či velkých havárií.

Tento model spolupráce byl založen **Smlouvou mezi Českou republikou a Spolkovou republikou Německo o vzájemné pomoci při katastrofách a velkých haváriích z 19.9.2000 (č. 10/2003 Sb. m. s.).**

Smlouva byla dále konkretizována prováděcím **Ujednáním** mezi Ministerstvem vnitra České republiky a Bavorským státním ministerstvem vnitra **k provádění** Smlouvy mezi Českou republikou a Spolkovou republikou Německo o vzájemné pomoci při katastrofách a velkých haváriích (č. 67/2013 Sb.m.s.).

Obě mezinárodní smlouvy vedou k zajištění spolupráce v podobě výměny informací a vzájemné podpoře vysláním záchranných sil a materiálu.

S ohledem na omezený počet případů katastrof a vážných nehod je však praktický význam obou smluv pro organizaci každodenní příhraniční spolupráce hasičů poměrně omezený.

Ve snaze o zvýšení pružnosti systému poskytování pomoci a její další prohloubení je spolupráce po právní stránce rozvíjena i na nižších úrovních.

Byla tak již uzavřena řada příhraničních smluv na úrovni jednotlivých samospráv. Existuje dokonce i vzorová česko-saská smlouva o příhraniční spolupráci obcí. Tyto dokumenty se zpravidla zaměřují na spolupráci i v případech, kdy se nejedná o mimořádné události a vážné nehody.

§

Grenzüberschreitende Feuerwehrverträge bestehen bereits in den Landkreisen Hof, Wunsiedel, Cham und Tirschenreuth mit den Bezirken Pilsen bzw. Karlsbad.

- Notwendige Vertragspartner/innen sind auf deutscher Seite die jeweiligen Gemeinden.
 - Die Entscheidung über einen solchen Vertragsschluss ist vom jeweiligen Gemeinderat zu treffen.
- Notwendige Vertragspartner/innen auf tschechischer Seite sind der jeweilige Bezirk und sein Feuerwehrrettungskorps.
- Besonderheit: Wenn das Einsatzgebiet einer bayerischen Grenzgemeinde an mehrere tschechische Bezirke grenzt, muss der Feuerwehrvertrag mit allen angrenzenden Bezirken geschlossen werden.
- Für interessierte Grenzgemeinden, die noch keinen Feuerwehrvertrag haben, wird eine deutsch-tschechische Mustervereinbarung ausgearbeitet. Diese ist ab Februar 2020 im Internet unter <https://www.ird.uni-passau.de/team/prof-dr-urs-kramer/interreg-v-projekt/feuerwehrvertraege> abrufbar.

WELCHE HINDERNISSE UND ENTWICKLUNGEN GIBT ES BEI DER ZUSAMMENARBEIT VON BAYERISCHEN UND TSCHECHISCHEN FEUERWEHREN?

Ein Hauptproblem bei grenzüberschreitenden Feuerwehreinsätzen ist die **sprachliche Verständigung**. Allerdings können von der Euregio Egrensis Sprachkurse finanziert werden, um diesem Problem entgegenzuwirken.

Außerdem gibt es ein Fachwörterbuch in deutscher und tschechischer Sprache. Dieses ist auf der Internetseite der Euregio Egrensis abrufbar (<https://www.euregio-egrensis.de/feuerwehr.htm>; unter dem Thema „Downloads“).

§

Přeshraniční hasičské smlouvy již existují na německé straně v regionech Hof, Wunsiedel, Cham und Tirschenreuth a na české straně v Plzeňském popř. Karlovarském kraji

- na německé straně je smluvním partnerem obec
 - rozhodnutí musí učinit zastupitelstvo obce
- na české straně jsou smlouvy vedle obcí pravidelně uzavírány kraji a krajskými hasičskými záchrannými sbory
- zvláštnost: pokud v oblasti možného zásahu hraničí jedna bavorská obec s několika českými kraji, musí být smlouva o požární pomoci uzavřena se všemi sousedními kraji.
- vzorová dohoda o spolupráci při požární ochraně pro příhraniční obce na české a německé straně bude k dispozici od února 2020 na adrese <https://www.ird.uni-passau.de/team/prof-dr-urs-kramer/interreg-v-projekt/>.

JAKÉ JSOU PŘEKÁŽKY A KAM SMĚŘUJE VÝVOJ PŘÍHRANIČNÍ SPOLUPRÁCE BAVORSKÝCH A ČESKÝCH HASIČŮ?

Největším praktickým problémem přeshraniční spolupráce hasičů zůstává **jazyková bariéra**. K jejímu zmírnění mohou posloužit jazykové kurzy pro hasiče financované v rámci Euregio Egrensis.

Již dnes existuje odborný česko-německý slovník, který je dostupný na stránkách Euregio Egrensis (<https://www.euregio-egrensis.de/feuerwehr.htm>).

Ein weiteres Hindernis sind **technische Probleme**, zum Beispiel auf Grund des unterschiedlichen Digitalfunks.

Eine Lösungsmöglichkeit hierfür wurde bei der grenzüberschreitenden Zusammenarbeit von österreichischen und deutschen Blaulichtorganisationen gefunden: Österreichischen Einsatzkräften, die regelmäßig in Bayern tätig sind, wurden von ihren bayerischen Kollegen Leihgeräte mit deren Funksystem überlassen.

Außerdem hat die Regierung in Oberfranken das Pilot-Projekt „**GINA**“ gestartet. Mittels einer App soll so die grenzüberschreitende Zusammenarbeit besser koordiniert werden. Den bayerischen Feuerwehrleuten werden dabei Tablets zur Verfügung gestellt. Auf ihnen werden das jeweilige Einsatzgebiet und der direkte Weg dorthin über Google Maps angezeigt. Außerdem werden die Einsatzinformationen, die von der tschechischen Leitstelle kommen, automatisch ins Deutsche übersetzt.

Problematisch ist auch die **Anerkennung von Ehrenamtsführerscheinen**. Hierbei handelt es sich um Sonderberechtigungen, nach denen die Inhaber/innen von EU-Führerscheinen der Klasse B auch Einsatzfahrzeuge führen dürfen, die unter die Klasse C 1 fallen (die also schwerer als 3,5 t sind).

Diese Ehrenamtsführerscheine werden bis dato von der Tschechischen Republik nur im Einsatzfall, nicht aber bei Übungen anerkannt.

Zřetelnou překážkou zůstávají i některé **technické problémy** (např. různé komunikační přístroje a nástroje).

Inspirací při řešení těchto problémů můžeme hledat v přeshraniční spolupráci mezi rakouskými a německými záchrannými složkami. Rakouští záchranáři, kteří pravidelně pracují v Bavorsku, dostali od bavorských kolegů do zápujčky vybavení pro komunikaci.

Vláda v Horních Francích rovněž zahájila pilotní projekt „**GINA**“. Aplikace má pomoci lépe koordinovat přeshraniční spolupráci. Bavorští hasiči mají k dispozici výjezdové tablety. V těch se zobrazují prostřednictvím Google Maps přímo místa zásahů a přístupové trasy. Kromě toho jsou operační informace o zásazích, které pocházejí z českého řídicího střediska, automaticky překládány do němčiny.

Dílním praktickým problémem je také **uznávání čestných řidičských průkazů**. Jedná se o zvláštní řidičská oprávnění, na jejichž základě mohou držitelé evropských řidičských průkazů třídy B řídit také zásahová vozidla třídy C 1 (tedy těžší než 3,5 tuny).

Tyto řidičské průkazy byly Českou republikou dosud uznávány pouze v případech mimořádných událostí, ale ne během cvičení.

Für die Beantwortung weiterer Fragen wurde eine Arbeitsgruppe eingerichtet. Mehr dazu auf:

Byla zřízena pracovní skupina, která zodpovídá další otázky. Více na:

<https://region-bez-hranic.eu/>

**Europäische Union
Evropská unie**
Evropský fond pro
regionální rozvoj

Ziel ETZ | Čil EÚS
Freistaat Bayern –
Tschechische Republik
Česká republika –
Svobodný stát Bavorsko
2014 – 2020 (INTERREG V)